

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

การประเมินระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4

An Evaluation of Internal Quality Assurance System of Basic Education Schools

under Nakhon Ratchasima Primary Education Service Area Office 4

ณัฐกุล เนียมจ้อย (Nattakul Nieamjoy)¹ สมคิด พรหมจ้อย (Somkid Promjoy)²วรรณดี แสงประทีปทอง (Vandee Sangprateetong)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ประเมินความพร้อมด้านปัจจัยเบื้องต้นของระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (2) ประเมินความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงานของระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (3) ประเมินด้านผลผลิตของระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ (4) ศึกษาแบบปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำนวน 180 แห่ง ซึ่งผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้างานการประกันคุณภาพการศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษา รวม 540 คน และสถานศึกษาที่มีแบบปฏิบัติที่ดี จำนวน 3 แห่ง เครื่องมือที่ใช้เป็น แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) ผลของการประเมินความพร้อมด้านปัจจัยเบื้องต้น โดยภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมินและผ่านเกณฑ์การประเมินในทุกด้าน (2) ผลของการประเมินความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน โดยภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมินและผ่านเกณฑ์การประเมินในทุกด้าน (3) ผลการประเมินผลผลิตโดยภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมินทุกมาตรฐาน (4) ผลการศึกษาแบบปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องมีความเข้าใจตระหนักถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา บริหารงานด้วยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ใช้วัฒนธรรมคุณภาพในการบริหารงานการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบตรวจสอบได้ ครูผู้สอนมีศักยภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางเรียนสูงขึ้นและผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตรงตามมาตรฐานการศึกษา และเป้าหมายที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้

คำสำคัญ การประเมิน การประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

¹ นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต แผนกวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช skynewkul@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

³ รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were (1) to evaluate the readiness of input factors of internal quality assurance system of basic education schools; (2) to evaluate the appropriateness of the process of internal quality assurance system of basic education schools; (3) to evaluate the output of internal quality assurance system of basic education schools; and (4) to study the best practice in the operation of internal quality assurance system of basic education schools under Nakhon Ratchasima Primary Education Service Area Office 4. /The research sample comprised 180 basic education schools under Nakhon Ratchasima Primary Education Service Area Office 4. The research respondents consisted of 540 personnel of the schools classified into school administrators, teachers working as heads of the school's internal quality assurance system, and classroom teachers. Also, there were respondents from three schools with best practice in internal quality assurance. The employed research instruments were a questionnaire, an interview form, and a data recording form. Research data were analyzed with the use of the frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis. Research findings showed that (1) regarding evaluation results of the readiness of input factors, both the overall and every specific input factor passed the evaluation criteria; (2) regarding evaluation results of the appropriateness of the process of internal quality assurance system, both the overall and every specific aspect of the process passed the evaluation criteria; (3) regarding evaluation results of the output of internal quality assurance system, the overall output of the system passed the evaluation criteria in every standard; and (4) regarding results of the study of best practice in the operation of internal quality assurance system of the schools, it was found that the administrators and teachers understood and realized the importance of educational quality assurance; the schools used the participatory management system in development of educational quality and used the quality culture in systematically administration of internal quality assurance that can be examined; the teachers had the potential to organize learner-centered instructional activities resulting in enabling the learners to increase their learning achievement and have desirable characteristics based on the educational standards and goals set by the schools.

Keywords: Evaluation, Internal quality assurance, Basic education school

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้บุคคลเกิดกระบวนการในการเรียนรู้และเสริมสร้างให้คนเหล่านั้นมีคุณสมบัติที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมโลก และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นได้ ดังนั้นคุณภาพการศึกษาจึงสะท้อนถึงคุณภาพคนที่เป็นผลผลิตของการจัดการศึกษา อย่างไรก็ตามในสถานการณ์ปัจจุบันสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังมีความเหลื่อมล้ำและความแตกต่างกันทั้งในด้านจำนวน และคุณภาพของบุคลากร งบประมาณ หรือแม้แต่ปัจจัยด้านผู้เรียน รวมทั้งปัจจัยเอื้ออื่นๆ เช่น ความร่วมมือของคณะกรรมการสถานศึกษา การสนับสนุนจากชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรที่อยู่ใกล้เคียงสถานศึกษา และการติดตามช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัด สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา อีกทั้งปัจจุบันสถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการจึงทำให้มีความแตกต่างกัน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา อันนำไปสู่การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น ซึ่งสำนักทดสอบทางการศึกษา (2561: 60) ได้เผยแพร่ ประกาศกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 กล่าวถึง “การประกันคุณภาพการศึกษา” หมายความว่า การประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา โดยมีกลไกในการควบคุมตรวจสอบระบบการบริหารคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนว่า สถานศึกษานั้นสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และบรรลุเป้าประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแล

ปัจจุบันสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ได้นำระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษามาเป็นกลไกในการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นปฏิรูปการศึกษาให้มีคุณภาพ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันคือ คุณภาพของผู้เรียน และได้ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วประเทศระดับประถมศึกษา-มัธยมศึกษา แต่ผลที่ปรากฏจากการประเมินภายนอกกรอบสาม พบว่ามีสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำนวน 184 แห่ง ไม่ได้รับรองมาตรฐานการศึกษา จำนวน 91 แห่ง (ร้อยละ 49.46) อันเป็นผลเนื่องมาจากตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับคุณภาพต้องปรับปรุง และต้องปรับปรุงอย่างเร่งด่วน ซึ่งเมื่อเทียบกับระดับประเทศที่มีสถานศึกษาที่มีสถานศึกษารับการประเมินทั้งหมด 32,834 แห่ง และมีสถานศึกษาที่ไม่รับรองมาตรฐานการศึกษา จำนวน 12,465 แห่ง (ร้อยละ 37.96) ซึ่งเป็นตัวสะท้อนคุณภาพการจัดการศึกษา ซึ่งยังมีจุดที่ควรพัฒนากระบวนการในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้น ซึ่งสามารถพัฒนาด้วยการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการวางระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา เพราะจะทำให้สถานศึกษามีการดำเนินการวางระบบการบริหารจัดการที่มีความชัดเจน มีวางแผนการดำเนินงานตามแผน และกำกับ ติดตาม มีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศที่สะท้อนให้เห็นถึงจุดเด่น จุดด้อย และจุดที่ควรพัฒนา ในด้านต่างๆ เพื่อจะนำมาพัฒนาส่งเสริมหรือแก้ไขปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและต้องการศึกษาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ด้วยการประเมินความพร้อมด้านปัจจัยเบื้องต้น ว่ามีความพร้อมหรือไม่อย่างไร และประเมินความเหมาะสมด้านกระบวนการในการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายใน มีความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงานอยู่ในระดับใด และผลการประเมินจะมีความสอดคล้องกับรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา หรือไม่ เพื่อจะได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาในสังกัดได้นำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนา

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

คุณภาพการจัดการศึกษา ผ่านการพัฒนาระบบการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสถานศึกษาที่มีแบบปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อทราบถึงแนวคิด ขั้นตอน วิธีการดำเนินงาน อันเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จที่นำไปสู่การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษา และเป็นที่ยอมรับของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินความพร้อมด้านปัจจัยเบื้องต้นของระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4
2. เพื่อประเมินความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงานของระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4
3. เพื่อประเมินผลผลิตของระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4
4. เพื่อศึกษาแบบปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงประเมิน โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย

1.1 สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ในปีการศึกษา 2561 ทั้งหมด จำนวน 180 แห่ง ซึ่งแต่ละสถานศึกษาผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 180 คน ครูหัวหน้างานการประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 180 คน และครูผู้สอนในสถานศึกษาละ 1 คน รวมจำนวน 180 คน รวมจำนวนทั้งหมด 540 คน

1.2 สถานศึกษาที่ใช้ศึกษาแบบปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้วยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน เลือกแบบเจาะจง ซึ่งเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ให้เป็นสถานศึกษาที่มีแบบปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เป็นที่ยอมรับของสถานศึกษาอื่น และเป็นสถานศึกษาที่ได้สมัครเข้ารับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสี่ และมีความเชี่ยวชาญ มีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคลองตะแบก 2) ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดวชิราลงกรณวราราม และ 3) ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองมะค่า (ทองศรีสงเคราะห์)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบบันทึกข้อมูล แบบสัมภาษณ์ 1) แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ (1) สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (2) การประเมินความพร้อมด้านปัจจัยเบื้องต้นของระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (3) การประเมินความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงานของระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) แบบบันทึกข้อมูลผลการประกันคุณภาพภายในจากรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ปีการศึกษา 2561 และ 3) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง การประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้โดย ผู้ทรงคุณวุฒิ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

จำนวน 5 คนการหาคุณภาพของแบบสอบถามโดยการหาค่า IOC เลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC 0.50 ขึ้นไป และค่าความเที่ยง โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha-coefficient) แบบสอบถามฉบับผู้บริหาร ได้ค่าความเที่ยง เท่ากับ .94 แบบสอบถามฉบับหัวหน้างานประกันคุณภาพภายใน ได้ค่าความเที่ยง เท่ากับ .96 แบบสอบถามฉบับครูผู้สอน ได้ค่าความเที่ยง เท่ากับ .93

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย จากสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ไปถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 รวมทั้งหมด 180 แห่ง แล้วนำส่งหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พร้อมกับแบบสอบถามและแบบบันทึกข้อมูล สำหรับการวิจัยส่งไปยังสถานศึกษากลุ่มผู้ให้ข้อมูลทางไปรษณีย์ พร้อมทั้งแนบของเปล่าติดแสตมป์และเจ้าหน้าที่ของนำส่งถึงผู้วิจัย และผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาสถานศึกษาที่มีแบบปฏิบัติที่ดี ในการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ด้วยการใช้แบบสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม แบบบันทึกข้อมูล โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งมีเกณฑ์การประเมิน การปฏิบัติ/มีตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไปถือว่าผ่านเกณฑ์ การประเมินค่าเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไปถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน ผลการประเมินระดับคุณภาพ “ดีเลิศ - ยอดเยี่ยม” คิดเป็นร้อยละ 75 ขึ้นไปถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน และวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ความพร้อมด้านปัจจัยเบื้องต้นของระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ในภาพรวมมีความพร้อมคิดเป็นร้อยละ 89.74 ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า (1) ด้านบุคลากร มีความพร้อมด้านบุคลากรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คิดเป็นร้อยละ 89.75 ผ่านเกณฑ์การประเมิน (2) ด้านงบประมาณ มีความพร้อมด้านงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คิดเป็นร้อยละ 86.49 ผ่านเกณฑ์การประเมิน (3) ด้านวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ และเทคโนโลยี มีความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ และเทคโนโลยีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คิดเป็นร้อยละ 84.83 ผ่านเกณฑ์การประเมิน และ (4) ด้านการบริหารจัดการ มีความพร้อมด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คิดเป็นร้อยละ 98.20 ผ่านเกณฑ์การประเมิน ดังแสดงในตารางที่ 1

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

ตารางที่ 1 สรุปภาพรวมผลการประเมินความพร้อมด้านปัจจัยเบื้องต้นของระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

ข้อ	รายการ	ร้อยละการปฏิบัติ	ผลการประเมิน
1	ด้านบุคลากร	89.75	ผ่านการประเมิน
2	ด้านงบประมาณ	86.49	ผ่านการประเมิน
3	ด้านวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ และเทคโนโลยี	84.53	ผ่านการประเมิน
4	ด้านการบริหารจัดการ	98.20	ผ่านการประเมิน
	เฉลี่ย	89.74	ผ่านการประเมิน

2. การประเมินความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงานของระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน ส่วนด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดระบบการบริหารและสารสนเทศ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน และผ่านเกณฑ์การประเมินในทุกด้าน ดังแสดงในตารางที่ 2

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10
The 10th STOU National Research Conference

ตารางที่ 2 สรุปผลการประเมินความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงานของระบบการประกันคุณภาพภายในของ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อ	รายการ	ระดับการดำเนินงาน		แปลผล	ผลการประเมิน
		M	SD		
1	การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.34	.47	มาก	ผ่านการประเมิน
2	การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.50	.48	มากที่สุด	ผ่านการประเมิน
3	การจัดระบบการบริหารและสารสนเทศ	4.39	.52	มาก	ผ่านการประเมิน
4	การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.48	.50	มาก	ผ่านการประเมิน
5	การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา	4.35	.55	มาก	ผ่านการประเมิน
6	การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.40	.54	มาก	ผ่านการประเมิน
7	การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน	4.47	.53	มาก	ผ่านการประเมิน
8	การพัฒนาคุณภาพการศึกษอย่างต่อเนื่อง	4.32	.58	มาก	ผ่านการประเมิน
รวมทั้งหมด		4.42	.47	มาก	ผ่านการประเมิน

3. ผลผลิตของระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 พบว่า ในภาพรวมมีผลการประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
จากรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับคุณภาพดีเลิศ-ยอดเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ
78.79 ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่า มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ
77.70 ผ่านเกณฑ์การประเมิน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ คิดเป็นร้อยละ 80.29 ผ่านเกณฑ์การ
ประเมิน และมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คิดเป็นร้อยละ 78.38 ผ่านเกณฑ์
การประเมิน ดังแสดงในตารางที่ 3

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

ตารางที่ 3 สรุปภาพรวมผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ปีการศึกษา 2561 ตามมาตรฐานการศึกษาระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4

มาตรฐานการศึกษา	ร้อยละระดับคุณภาพ ดีเลิศ-ยอดเยี่ยม	ผลการประเมิน
มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน	77.70	ผ่านเกณฑ์การประเมิน
มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ	80.29	ผ่านเกณฑ์การประเมิน
มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	78.38	ผ่านเกณฑ์การประเมิน
เฉลี่ย	78.79	ผ่านเกณฑ์การประเมิน

4. ผลการศึกษาสถานศึกษาที่มีแบบปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีแบบปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับความพร้อมด้านปัจจัยเบื้องต้นและความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 8 องค์ประกอบ สรุปได้ว่า สถานศึกษาทั้ง 3 แห่ง มีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถ มีภาวะผู้นำ มีความเชื่อมั่น ศรัทธา และมีทัศนคติที่ดีต่อการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา มีการวางแผนการบริหารงานในด้านปัจจัยเบื้องต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการมองความขาดแคลนของปัจจัยในบางประการให้เป็นโอกาสในการแสดงศักยภาพการบริหารจัดการ ด้วยการวางแผนการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม มีการระดมแนวความคิด ระดมทุนจาก ผู้ปกครอง ชุมชน และได้นำมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้วยการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีการนำวงจรคุณภาพ PDCA มาใช้ในการวางระบบการดำเนินงานให้มีคุณภาพ มีการบริหารงานบุคคลด้วยการเน้นการมีส่วนร่วม สร้างความเชื่อมั่น ศรัทธา ตระหนักรู้ ตระหนักร่วม ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีเป้าหมายเดียวกัน มีความรับผิดชอบต่อการกระทำที่ร่วมกัน การทำงานเป็นทีม ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ยกย่องเชิดชู ให้กำลังใจเพื่อนร่วมงาน มีการมอบภาระงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติ มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ สามารถตรวจสอบได้ มีการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องอย่างต่อเนื่อง และนำชุมชน ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ทำให้สถานศึกษามีวัฒนธรรมคุณภาพในการดำเนินงาน ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้วิชาการ คุณธรรมจริยธรรม อย่างต่อเนื่อง และทำให้สถานศึกษาเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพ ได้รับการยอมรับของหน่วยงานต้นสังกัด สถานศึกษาอื่น และได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ผู้ปกครองเป็นอย่างดี

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความพร้อมด้านปัจจัยเบื้องต้นของระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 พบว่า

1.1 ด้านบุคลากร มีความพร้อมผ่านเกณฑ์การประเมินทุกรายการ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะสถานศึกษามีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่ชัดเจน บุคลากรมีความรู้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

ความสามารถเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา บุคลากรที่รับผิดชอบงานระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษามีจำนวนเพียงพอ และโรงเรียนมีการส่งเสริมสนับสนุนการทำงานเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นาสกุลดา จุลมา (2556: 76) ที่ได้ดำเนินการประเมินระบบประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พบว่า ด้านบุคลากร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจและมีทัศนคติที่ดีต่อระบบการประกันคุณภาพภายใน และครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน

1.2 ด้านงบประมาณ มีความพร้อม ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกรายการ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมกับแผนงาน และบริบทของสถานศึกษา และมีงบประมาณที่เพียงพอในการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ นาสกุลดา จุลมา (2556: 78) พบว่า ด้านงบประมาณ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง มีการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างเพียงพอ และมีการช่วยเหลือสนับสนุนในด้านงบประมาณที่ใช้ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในจากหน่วยงานต้นสังกัด

1.3 ด้านวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ และเทคโนโลยี พบว่า ความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ และเทคโนโลยี ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกรายการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาให้ความสำคัญของวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยี จึงได้มีการจัดสรรและจัดหาให้มีวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ และเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยเหมาะสมในการดำเนินงานมีความพร้อมใช้งาน และมีจำนวนที่เพียงพอในการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สาลี เชิดชู (2555: 165) ได้ทำการประเมินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ผลการประเมินความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์ ห้องปฏิบัติการ และระบบฐานข้อมูล ในภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมิน เนื่องจากหน่วยงานต้นสังกัดมีการจัดสรรวัสดุ อุปกรณ์ ห้องปฏิบัติการ และระบบฐานข้อมูลให้กับสถานศึกษาในสังกัดอย่างทั่วถึงทำให้สถานศึกษามีห้องปฏิบัติการที่สนับสนุนการปฏิบัติงานครบถ้วน มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายใน มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการสืบค้นข้อมูลและพัฒนางาน

1.4 ด้านการบริหารจัดการ มีความพร้อม ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกรายการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มีระบบการนิเทศ กำกับ และติดตามระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ซึ่งจากการบริหารจัดการที่มีความพร้อม ส่งผลให้การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สาลี เชิดชู (2555: 165) พบว่า ความพร้อมด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน เนื่องจากสถานศึกษามีการกำหนดมาตรฐานสถานศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของตนเอง มีแผนงาน/โครงการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน มีปฏิทินการขับเคลื่อนงานประกันคุณภาพที่เป็นรูปธรรม และมีการกำหนดระบบการนิเทศ กำกับและติดตามผลการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ปฏิบัติได้

2. การประเมินความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงานของระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 พบว่า

2.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาและเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบด้วยวิธีการที่หลากหลาย และการนำเสนอร่างมาตรฐานการศึกษาให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

ให้ความเห็นชอบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สาลี เชิดชู (2555: 166) พบว่า ผลการประเมินภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องด้วยสถานศึกษามีการกำหนดมาตรฐานระดับสถานศึกษา โดยพัฒนาจากมาตรฐาน เพื่อการประเมินภายนอกรอบสาม (สมศ.) และมาตรฐานระดับสถานศึกษาที่กำหนดครอบคลุมสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรของสถานศึกษา

2.2 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษามีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาได้มีการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา(ระยะ 3-5 ปี) ด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำจากบุคคลหลายฝ่ายในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล สารสนเทศ รวบรวมข้อมูลจุดเด่น จุดด้อย ปัญหาอุปสรรคทั้งภายในและภายนอกของสถานศึกษา วิเคราะห์ ข้อมูลของสถานศึกษาตามแนวทาง SWOT Analysis เพื่อนำข้อมูลมากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา มีการกำหนดกลยุทธ์ ตัวชี้วัดความสำเร็จ ตั้งชื่อโครงการ/กิจกรรม ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา นำไปสู่การจัดทำรูปแบบ แผนพัฒนาการจัดการศึกษา (ระยะ 3-5 ปี) ที่มีองค์ประกอบครบถ้วนสมบูรณ์ และสถานศึกษามีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นางลัดดา จุลมา (2556: 83-84) พบว่า ผลการประเมินภาพรวมอยู่ในระดับมาก ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาและมีการกำหนดมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา อย่างมีส่วนร่วมโดยรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่าย

2.3 การจัดระบบการบริหารและสารสนเทศ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งนี้อาจ เป็นเพราะสถานศึกษามีการจัดโครงสร้างการบริหารงานชัดเจนและส่งผลเอื้อต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษา มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบตามความรู้ความสามารถในการจัดระบบสารสนเทศของสถานศึกษา การสนับสนุน บุคลากรเข้ารับการอบรมพัฒนาศักยภาพการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นางลัดดา จุลมา (2556: 83-84) พบว่า ผลการประเมินภาพรวมอยู่ในระดับมาก ถือว่าผ่านเกณฑ์ การประเมิน สถานศึกษามีโครงสร้างการบริหารงานขององค์กรตามภารกิจของสถานศึกษา และมีการกำหนดหน้าที่ความ รับผิดชอบของบุคลากรได้อย่างชัดเจน

2.4 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจแผนปฏิบัติการประจำปีก่อนการดำเนินการตามแผนที่วางไว้ การนำเสนอรายละเอียดของโครงการ/กิจกรรมให้ผู้บริหารอนุมัติก่อนการดำเนินงาน และมีการดำเนินกิจกรรม/โครงการเป็นไป ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในปฏิทินการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจมรีนิ ใจเรียน (2555: 58) พบว่า ผลการ ประเมินภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน มีการดำเนินงานตามแผน/โครงการ/กิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติ การประจำปีให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย มีการติดตามงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.5 การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งนี้อาจ เป็นเพราะสถานศึกษามีการติดตามตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด การวางแผน ติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาที่ครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตามวงจร PDCA และการสรุปรายงานผลการ ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาพร้อมทบทวนการปฏิบัติงานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจมรีนิ ใจเรียน (2555: 59) พบว่า ผลการประเมินภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน สถานศึกษามีการวิเคราะห์ ตนเองเพื่อทราบความก้าวหน้า จุดเด่นและจุดด้อยของการดำเนินงาน อันนำไปสู่การปรับปรุง พัฒนาให้ได้ตามเป้าหมายที่

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

กำหนด มีการสรุปรายงานผลการประเมินตนเองให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ

2.6 การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การวางแผนการประเมินคุณภาพภายในได้กำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมายการประเมินที่ชัดเจน การสร้างความตระหนักพัฒนาความรู้ทักษะการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้กับบุคลากร และมีการดำเนินการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตามแผนที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สาสี เชิดชู (2555) พบว่า ผลการประเมินภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน มีการประเมินผลการเรียนรู้และคุณลักษณะของผู้เรียนโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานระดับชาติ (O-NET) มีการประเมินตนเองโดยใช้มาตรฐานคุณภาพสถานศึกษา

2.7 การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษาพร้อมการกำหนดบทบาทและหน้าที่ที่ชัดเจน การจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษาเป็นไปตามรูปแบบที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด และการนำเสนอรายงานประจำปีของสถานศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบรับรองผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจมรีนิ ไจเรียน (2555: 61-62) พบว่า ผลการประเมินภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา มีการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ วิเคราะห์และแปลผลเป็นขั้นตอนสำคัญ เพื่อจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษาให้สมบูรณ์ มีการกำหนดรูปแบบและการเขียนรายงานประจำปีของสถานศึกษา

2.8 การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะมีการนำผลการประเมินด้านต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง นำแนวคิดการจัดการความรู้ตามวงจรเดมมิง PDCA มาใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และมีการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้อย่างชาญฉลาดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจมรีนิ ไจเรียน (2555: 62-63) พบว่า ผลการประเมินภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาได้พัฒนาตนเองมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในองค์กรเดียวกันและองค์กรอื่นๆ อย่างสม่ำเสมอ สถานศึกษามีการนำผลการประเมินทั้งผลการประเมินคุณภาพภายในและผลการประเมินคุณภาพภายนอกมาพิจารณาร่วมกันเพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุง คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3. ผลผลิตของระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 พบว่า มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน โดยภาพรวมรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา มีผลการประเมินอยู่ในระดับคุณภาพ ดีเลิศ-ยอดเยี่ยม ผ่านเกณฑ์การประเมิน และมีมาตรฐานย่อย 2 มาตรฐาน (1) ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน ภาพรวมผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา มีผลการประเมินอยู่ในระดับคุณภาพ ดีเลิศ-ยอดเยี่ยม ผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมาตรฐานย่อยนี้จะเป็นการประเมินเกี่ยวกับความสามารถ ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน ในด้านการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ การใช้เทคโนโลยี ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งมีการวัดและประเมินผลความรู้ ความสามารถผลที่เกิดจากการเรียนรู้ทั้งในระดับสถานศึกษาและจากหน่วยงานต้นสังกัด และสภาพความพร้อมของสถานศึกษา ความพร้อมของครูผู้สอน ความเพียงพอ และความ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

พร้อมของผู้เรียนในการเรียนรู้ และ (2) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ พบว่า ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา มีผลการประเมินอยู่ในระดับคุณภาพ ดีเลิศ-ยอดเยี่ยม ผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเป็นการประเมินคุณลักษณะของผู้เรียน เกี่ยวกับ ความประพฤติ และสุขภาพร่างกาย น้ำหนัก ส่วนสูง และบางส่วนเป็นนามธรรมในเรื่องของจิตใจ ความรู้สึก ซึ่งต้องประเมินจากการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออก การสอบถาม สัมภาษณ์ จึงทำให้ผลการประเมินอยู่ในระดับที่สูง ส่งผลให้ผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ พบว่า รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา มีผลการประเมินอยู่ในระดับคุณภาพ ดีเลิศ-ยอดเยี่ยม ผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่ชัดเจน มีระบบบริหารจัดการที่มีคุณภาพ มีการดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นพัฒนาคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษา มีการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความเชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และ มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา มีผลการประเมินอยู่ในระดับคุณภาพดีเลิศ-ยอดเยี่ยม ผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก มีการใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิด เน้นปฏิบัติจริงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ และเน้น การวัดและประเมินผลผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และมีการนำผลมาปรับปรุงพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

4. ผลการศึกษสถานศึกษาที่มีแบบปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 พบว่า

4.1 ผลการศึกษสถานศึกษาที่มีแบบปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับความพร้อมด้านปัจจัยเบื้องต้นของระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการศึกษาสถานศึกษาทั้ง 3 แห่ง ด้วยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับความพร้อมด้านปัจจัยเบื้องต้น ทั้งด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ สื่อและเทคโนโลยี ด้านการบริหารจัดการ ถ้าหากจะมองตามขนาดสถานศึกษาย่อมมีความแตกต่างกัน และพบว่าปัจจัยเบื้องต้นก็มีปริมาณที่แตกต่างกัน แต่กลับพบว่าความพร้อมด้านการบริหารจัดการที่มีคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 3 แห่ง ส่งผลให้มีความพร้อมในด้านอื่นๆ ตามมาด้วย เนื่องจากผู้บริหาร ทั้ง 3 คน ได้มีการมองความขาดแคลนให้เป็นโอกาสในการแสดงศักยภาพการบริหารจัดการ ด้วยการสร้างบุคลากรที่คุณภาพ ในการปฏิบัติงาน มีค่านิยมร่วม ทัศนคติเดียวกัน ผ่านการสื่อสารที่เน้นการสร้าง ความเข้าใจที่ดี อันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน สร้างบรรยากาศการดำเนินงานของสถานศึกษาให้สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ตามอัตลักษณ์ของสถานศึกษา เน้นการมีส่วนร่วมช่วยเหลือเกื้อกูล จากชุมชน องค์กร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมพัฒนาการจัดการศึกษา ทำให้เกิดวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา ผ่านคุณภาพของผู้เรียน จึงทำให้ได้รับการสนับสนุนทรัพยากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่เพียงพอจากหน่วยงานอื่นๆ ที่เล็งเห็นคุณค่าของการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง นอกเหนือจากงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากภาครัฐเท่านั้น

4.2 ผลการศึกษสถานศึกษาที่มีแบบปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการศึกษาสถานศึกษาทั้ง 3 แห่ง ด้วยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการศึกษาขั้นตอนมีความรู้ ความเข้าใจรูปแบบขั้นตอนการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในอย่างท่องแท้และนำมาเป็นเครื่องมือในการบริหารงาน เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา โดยมีเป้าหมายหลักคือคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งการดำเนินงานจะมีการนำกระบวนการวงจรคุณภาพ PDCA มาใช้เสมอ ตั้งแต่การกำหนดมาตรฐานการศึกษา จัดทำแผนพัฒนาการศึกษา สู่แผนปฏิบัติการประจำปี มีการ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

จัดระบบบริหาร และจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ สามารถดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ด้วยมีกรอบปฏิทินการดำเนินงานเป็นตัวขับเคลื่อน พร้อมการกำกับติดตามอย่างเป็นระบบ มีการประเมินผลการดำเนินงาน และจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง มีการวิเคราะห์ข้อมูลรายงานผลจากรายงาน สิ่งใดควรดำรงไว้ สิ่งใดควรแก้ไข ปรับปรุงและสิ่งใดควรยกเลิกด้วยเหตุไม่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง ด้วยการทำอย่างนี้อย่างต่อเนื่อง และการดำเนินงานระบบประกันสร้างทัศนคติต่อบุคลากรร่วมกันว่าคือการทำงานประจำที่ต้องทำทุกวันอย่างต่อเนื่องให้มองเห็นหน้าที่ จึงทำให้ระบบกันประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ สามารถกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล ได้อย่างเป็นระบบ มีร่องรอยหลักฐานที่ชัดเจน ส่งผลให้ผลการประเมินระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษามีความน่าเชื่อถือ ทำให้ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานอื่นๆ ให้เป็นสถานศึกษาที่มีระบบประกันคุณภาพภายในที่มีแบบปฏิบัติที่ดี สามารถเป็นต้นแบบให้กับสถานศึกษาอื่นๆ ในการศึกษาดูงาน และนำไปแนวทางในการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของนางอุลลิตา จุลมา (2556: 78) พบว่า ผลการศึกษาตัวแบบการปฏิบัติที่ดีของระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ซึ่งปัจจัยสำเร็จเกิดจากผู้บริหารมีระบบการบริหารจัดการที่ดี มีภาวะผู้นำ บุคลากรมีประสิทธิภาพและมีความรับผิดชอบสูง มีวัฒนธรรมองค์กรในการทำงานที่ดี มีความรัก ความศรัทธาในโรงเรียนและผู้เรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนด้วยการให้ความช่วยเหลือแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในด้านต่างๆ เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) จากผลการวิจัย พบว่า ความพร้อมด้านปัจจัยเบื้องต้นของระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 โดยภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมิน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ด้านวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ และเทคโนโลยี เป็นด้านที่มีผลการประเมินต่ำกว่าด้านอื่นๆ ดังนั้นผู้บริหารทั้งในระดับเขตพื้นที่ และผู้บริหารระดับสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญในการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ สื่อและเทคโนโลยีให้มีความเพียงพอ และทันสมัย สนองต่อการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพ

2) จากผลการวิจัย พบว่า ความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบแล้ว พบว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีผลการประเมินการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยกว่าการดำเนินงานองค์ประกอบอื่น ดังนั้นสถานศึกษาควรที่จะมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มีการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการบริหารจัดการตามวงจรเดมมิง PDCA

3) จากผลการวิจัย พบว่า ผลผลิตของการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา โดยภาพรวม ผ่านเกณฑ์การประเมินสะท้อนถึงความสำเร็จของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐานแล้ว พบว่า มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน ยังมีผลการประเมินอยู่ในระดับน้อยกว่ามาตรฐานอื่น ดังนั้น ผู้บริหารและครูผู้สอน ต้องให้ความสำคัญและร่วมมือกันวางแผนในการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

จัดการเรียนรู้เรียน มีการนิเทศ กำกับติดตาม การดำเนินงานอย่างเป็นระบบตรวจสอบได้ มีการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ นำผลมาพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพต่อไป

4) จากการผลการศึกษาศาสนสถานศึกษาที่มีแบบปฏิบัติที่ดี ในการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สถานศึกษาทั้ง 3 แห่ง ผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารงาน และมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานทำให้การดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสถานศึกษาที่มีรายงานผลการประเมินตนเองที่ยังไม่ผ่าน ควรนำคณะครูไปศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจ และนำผลการศึกษามาดำเนินงานมาปรับใช้ในสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน ซึ่งเป็นมาตรฐานที่สะท้อนถึงคุณภาพของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และคุณภาพของผู้บริหารในการบริหารและการจัดการสถานศึกษาอย่างแท้จริง

2) ควรมีการศึกษาถึงสภาพการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้วยการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของสถานศึกษาที่มีบริบทในการจัดการศึกษาที่ใกล้เคียงกันจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนที่แตกต่างกันหรือไม่

3) ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมให้การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

เอกสารอ้างอิง

- เจมรีนิ ใจเรือน. (2555). การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- นางอุลัตตา จุลมา. (2556). การประเมินระบบประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2555). การประเมินนโยบายแผนงานและโครงการ ใน ประมวลสาระชุด วิชาการประเมินนโยบาย แผนงาน และโครงการ หน้าที่ 14 หน้า 14-8-14-9. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- สาตี เชิดชู. (2555). การประเมินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปราจีนบุรี. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สุวิมล ว่องวานิช และนงนารถ เศรษฐพานิช. (2555). การประกันคุณภาพการศึกษา ใน ประมวลสาระชุดวิชา วิธีวิทยาการ ประเมินทางการศึกษา หน้าที่ 9-15. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิคจำกัด.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2561). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.